

Balak Mao Ang Bunga Sa Kalinaw ug Katahum

Gardeopatra Quijano

Ang magbabalak nga nagdapit sa iyang "Musa".

Walay tawo nga wala mangandoy sa kalinaw ug katahum. Kining duha mao ang mga mahumot ug mahumol-humol nga hanig nga makahatag katam-is sa pagpuyo. Ang tawo maninguha sa sa pagpanagiya niini. Mao kini ang kinatibuk-an sa kalipay, ang bunga sa mga damgo nga gibaay, ang buhing hulagway nga napintal gikan sa mga handurawan. Usahay ang paninguha dili makab-ut, ang mga damgo dili matuman ug ang handurawan mapanas sama sa hanap nga kiulit ug niana mopuli ang kapuol ug kalanag sa kinabuhing sinakit. Kadtong mawad-an sa paglaun, kadtong mapakyas ug mapukan, kadtong mga alaut mopalayo sa hudyaka sa mga tawo--mangita kahilum aron didto tapuson na laman ang ilang kinabuhi nga punon sa kapaitan. Apan sa taliwala sa dakung kahilum, sa takulahaw lamang mogimaw ang adlaw nga mopahinog sa kalag.

Sa kapi maghikog, sa kapi mobiya sa dayon sa kalibutan nga wala hisabti mahimo hinuon silang bag-ong tawo. Hikaplagnan nila ang kalinaw ug katahum ug masulat nila ang mga balak nga maghuwad sa ilang giantos kaniadto. Ang mga hilak nga naggikan sa kasingkasing, ang tanang mga kasakit ibubo aron kahatagan ug kahayag ug pananoy.

Makadaghan makita nga ang balak mao makalingaw sa kalag nga alaut. Kon wala pay balak, ang paglun-os sa kinabuhi mao unta ang katapusang dangpon sa mga dinaugdaug, kay ang kalag nga dili na makaantus, ang kinabuhi nga gisakit pagayo sa mga kaguol maoy makhimong putong sa tawo. Ang balak makalipay sa mga sulo-on, anha nila hikaplagi ang kalinaw ng katahum sa kinabuhi.

Ang mga magbabalak sa usa ka panahon mahimong mananambal sa kalag, mahimong maghohoni nga sa iyang matam-is nga laylay mopalanog sa walay kamatayong awit. Usahay mahimo silang mamimintal nga mobadlis sa matahum ug malig-ong pulong nga muomol sa katawhan. Sa balak anaa ang pinulongan sa damgo, ang handurawan nga magpangidlap sa kahayag. May panahon nga ang mga magbabalak molupad ngadto sa kalangitan aron pagpakigsulti sa mga manulonda. Usahay mokayab sila sa kahanginan aron moipon sa paraygong hoyohoy. Usahay pa gayud mosalum sila sa ilawm sa mga tubig aron pagpakighagwa sa mga isda ug pagtuon sa ilang mga kahibulongan. Sa laing panahon mosaka sila sa taas nga bukid aron pagtan-aw sa mga kahoy ug pagpakigsulti kanila, unya mopadahilig sila ngadto sa kasapaan aron pagpamati sa ilang mga maanindot nga awit. Usahay moipon sila sa kabulakan--maghubog sa kaamyon nila ug mahumol-humol nilang mga gihay. Niining *panawa* nila ilang matigum ang tanang mahumot, ang tanang matahum ug maanyag ug kining tanan nga ilang madala gikan sa kabukiran, sa kalangitan, kasapaan, kahanginan, kadagatan ug kabulakan ilang hablonon ug pulgan sa maluming ug malumo nilang pagbati. Inigkahuman mogula ang maanindut nga buhat, matawo ang matahum anak--ang bunga sa kalinaw ug katahum.

Matud ni Dryden: "Ang magbabalak maoy usa ka magbubuhat". Tinuod. Ang magbabalak kon mosulat na, buhaton niya nga mosulti ang mga dahon sa kahoy, paawiton niya nag

kabungturan, pahunghongon niya ang hoyuhoy, patingogon niya nag mga bato. Himuon niyang gingharian ang kalasangan ug buhaton niyang lawod ang kahanginan. Ang nagsigang mga bituon himuon niyang dalilang nagsayaw. Ang mapahiyumon nga buwan himuon niyang hara sa kalangitan ug ang magkatawa nga adlaw buhaton niyang bathala. Oo, mabuhat niya ang tanan ug sa katam-is sa iyang mga pulong kita usab malamang, ang atong kalag mokuyog pagkayaw ngadto sa itaas diin molupad ang hunahuna sa magbabalak.

Anaay “Basahon sa mga Balak” ni Mons, Fernando Buyser nga nagdala sa pinulongan sa kasingkasing sa usa ka maghohoni, naghambin sa pagbati sa usa ka batid nga mamimintal ug nagtipig sa gugma usa ka manulonda. Si Mons, Buyser karaan nga magsusulat ug nabantug nga magbabalak sukad pa sa pagsulat niya sa iyang “Haring Gangis”. Sa iyang pagkamagsusulat nahimugso ang daghang mga basahon nga giilog-ilogan pagpalit tungud sa ilang kaanindot. Kugihan ug kanunay nga dunay sulaton. Ang iyang mga hunahuna gipanalanginan kanunay sa kahitas-an, nao nga ang iyang mga sinulat pinulog sa balaanong pagbati. Ang iyang mga balak dunay matam-is nga pananoy ug katahum. Ang mga hunahuna nga gitagik halawm apan masayon sabton, matin-aw sama sa tubig sa tubod. Dunay kahumot nga makabusog sa kalag nga giuhaw. Sama sila sa mga tinulo sa tinunaw nga bulawan. Matag tulo dunay dakung bili. Ang ilang kinidlap ug gilak-gilak puno sa mga saad. Ang ilang hinagbong dunay honi. Makalilipay silang sawuron. Ang ilang katahum angay tigipan ug ang katam-is sa ilang honi angay ipalanog sa kasingkasing.